

Практичне заняття № 5

Тема: Орфографія: правопис власних назв: українські прізвиська, прізвища, імена, імена по батькові; їх відмінювання і творення; фонетичні правила правопису слов'янських прізвищ і похідних прикметників (у світлі останньої редакції правопису)

План

1. Принципи називання дітей у східних слов'ян. Основні шари у складі сучасних імен.
2. Основні форми забезпечення нормалізації імен на Україні (словники та їх структура).
3. Особливості відмінювання чоловічих і жіночих імен.
4. Особливості творення і відмінювання імен по батькові.
5. Особливості відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ.
6. Правопис та відмінювання складних і складених імен та прізвищ і похідних прикметників.

Література

- Культура української мови: Довідник / С.Я. Єрмоленко, Н.Я. Дзюбишина-Мельник, К.В. Ленець та ін.; За ред. В.М. Русанівського. – К.: Либідь, 1990. – С. 144–147.
- Скрипник Л.Г., Дзятківська Н.П. Власні імена людей: Словник-довідник. – К.: Наукова думка, 1986. – С. 7–26.
- Український правопис / АН України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; Ін-т української мови. 4-те вид., випр. і доп. – К.: Наук. думка, 1993. – С. 105–115.

Завдання

- Познайомтесь із традиціями і принципами називання дітей за вступною статтею до словника-довідника „Власні імена людей” і дайте відповіді на такі запитання:
 - Якою є система імен, що побутують у східнослов'янських народів?
 - Які основні шари у складі сучасних імен виділили дослідники?
 - Чому в різних регіонах України загальнонаціональні імена постають у певних (яких?) видозмінах?
 - Назвіть фонетико-морфологічні варіанти документальних імен, проілюструйте прикладами.
- Запишіть імена Вашого родоводу і з'ясуйте їх походження та розмовно-побутові варіанти за словником „Власні імена людей”.
- З'ясуйте за „Українським правописом”, як будуть відмінюватися (провідмініяйте) такі імена й прізвища: Кость Вереміїв, Марійка Тесленко, Омелян Твардовський, Владислава Рудих, Сава Васишин, Устина Мирна, Марко Вовчок, Ілля Довгопол. Від чоловічих імен утворіть імена по батькові.
- Керуючись найголовнішими правилами правопису інших слов'янських прізвищ, запишіть українською мовою такі російські прізвища: Подьячев, Песков, Асеев, Щипачев, Тимирязев, Гнедич, Скиталец, Голицин, Мойсеев, Водопьянов, Ёлкин, Бугайов, Стравинский, Плисецкая, Сеченов, Марьянович, Лецишин, Рыжиков, Перник, Татищев.
Зразок: Лаврентьев – Лаврентьєв (е – є; е – є).